

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Handelingen 15, 19 - 20
Ochtenddienst

Broeders en zusters, de Here wil ons deze morgen laten zien dat er twee dingen hoogst belangrijk zijn voor het voortbestaan van zijn kerk hier op aarde. Namelijk eenheid in het ware geloof en liefde tot elkaar. Na votum en zegengroet zingen we de verzen 6 en 13 van Psalm 102. Vers 6 is door de kinderen van de Morgenster in de afgelopen week geleerd.

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 102 : 6 en 13**
- 4. Lezing van de wet**
- 5. Schuldbelijdenis door het zingen van Psalm 25 : 2 – 5**
- 6. Genadeverkondiging door lezing Efeziërs 2, 4 – 9**
- 7. Zingen: Gezang 15 : 1 en 2**
- 8. Schriftlezing : Handelingen 15 : 1 - 21**
- 9. Tekst : Handelingen 15 : 19 en 20**
- 10. Zingen : Lied 92 : 1, 2, 4 en 6 (naar 1 Korinthiërs 13)**
- 11. Dankzegging en gebed**
- 12. Slotzang : Psalm : 67 : 2 en 3 (de volken God belijden en prijzen)**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Wie een beetje volgt hoe het met onze kerken staat, weet dat er veel onrust in de kerken is. Sommige kerkenraden van zusterkerken zijn geconfronteerd met een brief van gemeenteleden waarin een appèl stond om terug te keren naar eerbiedige gehoorzaamheid aan het Woord van God. Deze terugkeer houdt dan in een niet voor vast en bondig houden van diverse besluiten die de Generale Synode van Zuidhorn heeft genomen. Verder houdt deze terugkeer in dat de kerkenraad alle kerkenraden van zusterkerken oproept tot deze reformatie. Het gaat om de besluiten die de synode heeft genomen ten aanzien van de zondag, liederen uit het Liedboek, de echtscheiding, het nieuwe huwelijksformulier, nieuwe avondmaalsformulieren, het gebruik van andere Bijbelvertalingen in de erediensten, het zoeken van de kerkelijke eenheid met de CGK, NGK en bepaalde buitenlandse kerken.

Kerkenraden die met dergelijke oproepen te maken krijgen, zitten in een moeilijke situatie. We hebben het vandaag als kerk niet makkelijk. Inhoudelijk zijn heel veel kerkenraden het niet met deze oproep eens. Aan de andere kant willen ze wel deze broeders en zusters die een dergelijke oproep doen vasthouden. Maar het is onmogelijk om beide te doen. Als je het inhoudelijk niet eens bent met de bezwaren van deze broeders en zusters tegen de besluiten van de GS, dan zou het verkeerd zijn om vanwege deze broeders en zusters, toch hiertegen bezwaar aan te tekenen. Aan de andere kant zal geen bezwaar aantekenen waarschijnlijk betekenen dat zij zich zullen afscheiden van ons. Nu wil ik in deze preek niet even snel een oplossing bieden voor deze grote moeiten. Moeiten van deze verontruste broeders en zusters en de moeiten van deze kerkenraden. Daarvoor is de materie veel te ingewikkeld.

Wat ik wel wil laten zien is dat grote verschillen van mening niets nieuws zijn in de kerk. Altijd zijn er wel zekere spanningen geweest in de kerk. Altijd heeft de kerk wel min of meer geworsteld met de verschillen die er onder haar leden zijn. En waarschijnlijk zal dat ook altijd wel zo blijven. Want ons kennen van Gods wil en onze liefde tot elkaar zijn nu eenmaal beide onvolkomen. Daarom is het goed om vanmorgen met elkaar te kijken hoe de kerk in de begindagen zulke spanningen in haar midden omging.

Ik bedien u vanmorgen God Woord onder het thema:

Als kerk van Christus kunnen we alleen één blijven als we leven

- 1. in de eenheid van het ware geloof in Christus,**
- 2. in ware broederlijke liefde.**

Als kerk van Christus kunnen we alleen één blijven als we leven in de eenheid van het ware geloof in Christus. Wij denken misschien wel eens dat wij verdeeld zijn als kerk. En zeker is de eenheid onder ons minder groot dan zo'n twintig jaar geleden. Maar als we kijken naar het conflict uit Handelingen 15, dan moeten we toch ook zeggen, dat de zaken die ons vandaag bezig houden, die ik hierboven genoemd heb, toch relatief klein zijn. Want waar ging het nu om in Handelingen 15?

Het ging om niets minder dan om de centrale vraag van het geloof, hoe wij als mensen gered kunnen worden van het oordeel van God. Hoe wij gered kunnen worden van de dood? Wat was er gebeurd? Paulus en Barnabas waren op de weg terug van hun eerste zendingsreis. En in Antiochië aangekomen waren er daar ook broeders uit Judea. Dus uit Jeruzalem en omstreken. Joden. En deze Joden leerden de gemeente, dat het niet voldoende was als je in Jezus geloofde, maar dat je ook naar het gebod uit Genesis 17 besneden moest worden.

Paulus en Barnabas verzetten zich echter hevig tegen deze leer. Waarom hoop ik u straks duidelijk te maken. Er ontstond in ieder geval stevige onenigheid in de gemeente. Nu waren het in Antiochië gelukkig wijze mensen. Ze lieten de twist niet doorwoekeren totdat de gemeente uit elkaar zou vallen. Dat was het laatste dat ze wilden, de eenheid was hen te lief. En daarom stuurden ze Paulus en Barnabas en nog een paar mensen uit hun midden naar de apostelen en de oudsten te Jeruzalem. Om naar hun visie te vragen in dit geschil. Om dit geschil zo tot een goed einde te kunnen brengen.

Zo reisden Paulus en Barnabas dan af. De gemeente deed hun uitgeleide. Onderweg naar Jeruzalem vertelden ze aan de broeders en zusters die ze tegen kwamen, wat ze allemaal meegemaakt hadden onderweg. Hoe de Here vele mensen tot geloof had gebracht. Zowel Joden en wat nog veel mooier was, heidenen waren tot geloof gekomen. In Jeruzalem aangekomen vertelden zij ook in de gemeente daar van de bekering van de heidenen.

Maar in Jeruzalem stuitte Paulus en Barnabas op hetzelfde probleem als in Antiochië. Het is mogelijk dat het probleem van de besnijdenis voor de gelovigen uit de heidenen daar tot nu toe slechts onderhuids gesluimerd had. Bijvoorbeeld bij de Farizeeën die tot

geloof gekomen waren. Die in Jeruzalem waarschijnlijk nog maar incidenteel met dit probleem te maken hadden gehad. Of die zich voorlopig neer hadden gelegd bij de gangbare praktijk. Maar die nu, nu Paulus en Barnabas uit Antiochië gekomen waren om een duidelijke uitspraak in deze kwestie te vragen de bui al zagen hangen en niet langer kunnen zwijgen. Ze laten dan ook duidelijk horen dat zij van mening zijn dat men de heidenchristenen ook moest besnijden en dat zij ook de wet van Mozes moesten houden.

Dit laatste, de wet van Mozes houden, lijkt een nieuw element in de discussie. Maar dat is niet het geval. Ook in Antiochië speelde dit element al. Het onderhouden van de wet van Mozes is een logisch voortvloeisel van de besnijdenis. Wie zich laat besnijden, wordt opgenomen in de rijen van Gods volk, het volk Israël. En die zal zich dan ook moeten houden aan de geboden die God zijn volk gegeven heeft. De wet van Mozes.

Op grond van het verzoek van de gemeente uit Antiochië en waarschijnlijk ook op grond van de twist die er nu ook in de gemeente van Jeruzalem gekomen was, gingen de apostelen en de oudsten in vergadering om deze zaak te overwegen. En ook in deze kring was er veel verschil van mening.

Op een gegeven moment neemt Petrus het woord. En Petrus brengt dan zijn ervaring met de bekering van de heidenen naar voren. Hij zegt: Mannen broeders, u weet, dat God van de aanvang af mij onder u verkoren heeft, opdat door mijn mond de heidenen het woord van het evangelie zouden horen en geloven. Petrus doelt hiermee op het visioen dat hij van de Here had gekregen. U kunt dat verhaal vinden in Handelingen 10. In het visioen zag Petrus een groot laken vol met onreine dieren. Waarbij een stem tegen hem zei, dat hij moest slachten en eten. Waarop Petrus weigerde. Want hij had nog nooit iets gegeten dat onrein was. Maar daarop zei de stem tegen hem: wat God rein verklaard heeft, mag u niet voor onheilig houden. En dit herhaalde zich nog twee keer.

Terwijl Petrus nog over dit gezicht aan het nadenken was, sprak de Heilige Geest tot hem: "Zie, twee mannen zoeken naar u; sta dan op, ga naar beneden en reis zonder bezwaar te maken, met hen mee, want Ik heb hen gezonden." Deze mannen waren twee huisslaven. Beide uit het huis van een Romeinse hoofdman, genaamd Cornelius. Deze had bezoek van een engel gehad, die hem had opgedragen om Petrus te laten komen. En zo was Petrus in het huis van Cornelius gekomen. In afwachting van de komst van Petrus had hij zijn bloedverwanten en vrienden bij elkaar geroepen in zijn huis. En toen

Petrus het evangelie aan deze mensen bracht. Het evangelie van de Here Jezus Christus, de Zoon van God, die gestorven is voor de zonden van de mensen en zo mensen met God verzoent. En die op de derde dag is opgestaan. Viel de Heilige Geest op hen allen. De Heilige Geest kwam op deze heidenen. En zij werden vervuld van Hem.

Op deze gebeurtenis doelt Petrus als hij vervolgens in de vergadering zegt: "En God die de harten kent, heeft getuigd, getuigd door hun de Heilige Geest te geven evenals ook aan ons, dus zonder onderscheid te maken tussen ons en hen." Petrus bedoelt daar dus dit mee: God heeft aan deze heidenen de Heilige Geest gegeven. Zonder enig onderscheid te maken tussen hen en ons. En dus ook zonder te kijken naar of ze nu wel of niet besneden waren. God zegt door zijn Geest net zo aan hen als aan ons te geven, dat het er voor Hem dus niet toe doet of men besneden is of niet. Zullen wij dan nu God op de proef gaan stellen, door van deze broeders te vragen dat zij zich laten besnijden en de wet van Mozes houden, als God hen zo al waardig keurt om zijn Geest te ontvangen. Bovendien, dat is het tweede argument van Petrus, wat zou die wet hen voor voordeel bieden. Deze wet baat slechts wanneer hij volkomen gehouden wordt, en geen van onze vaders heeft hem kunnen houden. Noch de wet, noch de besnijdenis draagt iets bij tot ons behoud. Wij worden enkel en alleen behouden door de genade van de Here Jezus. Alleen door zijn dood, zijn wij rechtvaardig voor God en door niets anders. Net als zij. Onze broeders en zusters uit de heidenen.

Daarop ondersteunen de verhalen van Paulus en Barnabas het verhaal van Petrus, door eveneens te vertellen, hoe heidenen in Klein-Azië ook de Heilige Geest hebben ontvangen.

En Jakobus, waarschijnlijk Jakobus de broer van de Here Jezus en de schrijver van de Jakobusbrief, onderbouwt het standpunt van Petrus en Paulus dan nog verder, door ook nog eens uit de profeten te laten zien, dat het rijtje uit de tronk van Isaï, Jezus van Nazareth, niet alleen voor het volk van Israël, maar ook voor alle heidenen gekomen is. Opdat ook dezen God zouden zoeken.

En zo komt de vergadering, bij monde van Jakobus, op grond van het getuigenis van God, die zijn Geest ook aan heidenen schenkt en op grond van de profeten, tot de conclusie, dat men de heidenen die tot bekering zijn gekomen niet moet lastig vallen. Zij hoeven zich niet te laten besnijden en zij hoeven zich niet aan alle rituele handelingen uit de wet van Mozes te houden. De reinheidsbepalingen en dergelijke. Zij

zijn ook in hun onbesneden staat heilig en rein voor God. Geheiligd door het enige dat een mens echt kan heiligen, namelijk het bloed van de Here Jezus.

Ik hoop dat u duidelijk is hoeveel hier op het spel stond. Het ging hier om de vraag hoe u mens rechtvaardig en heilig wordt voor God. Is dat door de besnijdenis en het onderhouden van de wet óf is het alleen-uit-genade, alleen door het werk van Jezus Christus. Dat stond hier op het spel. Als later in Galatië deze zaak over de besnijdenis weer gaat spelen, dan schrijft Paulus in Galaten 3 in niet mis te verstane woorden tegen de Jodenchristenen daar: "O, onverstandige Galaten, wie heeft u betoverd, wie Jezus Christus toch als gekruisigde voor de ogen geschilderd is? Dit alleen zou ik van u willen weten: (en dan volgt dezelfde redenering als we bij Petrus vonden) Hebt u de Geest ontvangen ten gevolge van werken der wet, of van de prediking van het geloof? Bent u zo onverstandig? U bent met begonnen met de Geest, eindigt u nu met het vlees? (...) Want allen die het van de werken van de wet verwachten, liggen onder de vloek; want er staat geschreven: Vervloekt is een ieder, die zich niet houdt aan alles, wat geschreven is in het boek der wet, om dat te doen. En zo valt dus ieder die het van de werken verwacht onder het oordeel. Maar de rechtvaardige leeft uit het geloof."

Het besluit van de vergadering in Jeruzalem heeft dus de kerk bewaard bij het ware geloof. Het geloof dat alles alleen uit genade is. Niemand kan daar iets aan toevoegen door eigen daden. Al de rijkdom die we hebben, heeft Christus voor ons verworven. Besneden zijn voegt daar helemaal niets aan toe. Dit geloof zal de kerk nooit mogen prijsgeven. Al zou dat zelfs betekenen dat vele broeders en zusters besluiten de kerk te verlaten. Want de kerk kan alleen kerk blijven, als ze blijft in de eenheid van het ware geloof in Jezus Christus. Dat in de eerste plaats.

Toch is dat niet het enige dat we hier in Handelingen 15 leren. **Want we leren hier ook dat als we als kerk van Christus één willen blijven we ook in ware broederlijke liefde met elkaar moeten omgaan.** De vergadering is dus van oordeel dat men de heidenchristenen niet moet lastig vallen met de besnijdenis of de wet van Mozes. Want noch de Jood noch de Griek wordt door werken gerechtvaardigd. Toch lijkt vers 20 hierop afbreuk te doen. Want daar wordt toch maar gesteld dat aan de heidenchristen opgedragen moet worden, dat hij zich onthoudt van wat door de afgoden bezoedeld is, van hoererij, van het verstikte en van bloed. Worden hier nu toch werken der wet gevraagd? Nee.

Hier is een ander punt in het geding. Christenen uit de heidenen en christenen uit de Joden gingen één gemeente vormen. Maar tussen deze mensen zat er ondanks hun eenheid in het geloof een enorme culturele afstand. De Joden hadden hun eigen gebruiken en ze gruwden daarbij van sommige gebruiken onder de heidenen. Allereerst was daarbij te denken aan de heidense offerfeesten. Daar werden vaak allerlei dieren bij geofferd. Een deel van dit offervlees werd later op de markten verkocht. Nu kun je zeggen: "Het interesseert me niet waar dat vlees vandaan komt. Ik geloof niet in afgoden. Dus ik koop met een gerust hart dat vlees en eet ervan." En zeker is dat te verdedigen. Je kunt niet zeggen dat iemand die zulk vlees eet, automatisch ook de afgoden dient. Maar voor de Joden was het eten van dit vlees zo iets afschuwelijks en weerzinwekkends, dat hij er niets mee te maken wilde hebben. En zo zou een heidenchristen een enorme barrière opwerpen voor zijn Joodse broeder als hij wel van dit vlees eet. Deze kwestie wordt later door Paulus nog een keer in 1 Kor. 8 behandeld.

En zo is het ook met de hoererij, die vervolgens genoemd wordt. Nu moeten wij hier dat woord niet beperken tot de seksuele omgang met een hoer. Het Griekse woord dat hier gebruikt wordt heeft een heel brede betekenis. Het betekent zoiets als schandelijkheid en dat in seksuele zin. De seksuele gebruiken waren onder de heidenen ruimer dan onder de Joden. Zeker, ook voor een heidenchristen gold dat hij geen overspel mocht plegen. Maar wel waren onder heidenen huwelijken tussen bloedverwanten toegestaan. Verder nam men het niet zo nauw met het bedekken van de schaamte. Atleten streden vaak ongekleeed. Op dergelijke dingen heeft deze bepaling betrekking.

Bij het verstikte moeten we denken aan het vlees van dieren die niet door slachten zijn gestorven. U kunt denken aan gestroopt wild, dat door verstikking om het leven is gekomen. Ook dit vlees was voor de Joden een gruwel. En hetzelfde geldt voor het eten van bloed, bijvoorbeeld in worstsoorten of iets dergelijks. De heidenchristenen zouden door het volharden in zulke gebruiken hun Joodse broeders en zusters zo van zich vervreemden, dat daarmee de eenheid van de gemeente op het spel kwam te staan.

En zo zien we hoe in deze vergadering het goede evenwicht wordt bewaard. Wat onopgeefbaar is, wordt ook niet opgegeven. Het alleen-uit-genade door het lijden van Christus wordt onverkort gehandhaafd. Niemand mag van het offer van de Here Jezus iets af doen, door te menen dat we zelf iets kunnen bijdragen aan onze redding. Alle roem komt enkel en alleen Christus toe.

Maar aan de andere kant hoort het ook bij het kerkelijk leven, dat we, waar we dat kunnen zonder de eer van God tekort te doen, rekening houden met elkaars gevoeligheden. Want Paulus schrijft ook in die eerder genoemde Galatenbrief, hoofdstuk 5 vers 13: "U bent geroepen, broeders, om vrij te zijn; gebruikt echter die vrijheid niet als een aanleiding voor het vlees, maar dient elkaar door de liefde. Want de gehele wet is in één woord vervuld, in dit: u zult uw naaste liefhebben als uzelf. Indien u echter elkaar bijt en vereet, ziet dan toe, dat u niet door elkaar verslonden wordt." De vrijheid die we hebben moeten we dus niet gebruiken om te doen waar wij lekker zin in hebben. Nee, bij het gebruik van onze vrijheid moeten we ook rekening houden met elkaar. We moeten onze vrijheid in liefde gebruiken. Mijn vrijheid mag niet voor de ander een struikelblok worden.

K. Schilder die gestreden heeft de handhaving van Gods volle beloften bij de doop van de kinderen van de gelovigen. En er niet voor geschuwd heeft, toen bleek dat er in de Gereformeerde Kerken geen ruimte was voor de handhaving van de echtheid van Gods beloften, zich vrij te maken van de toenmalige Gereformeerde Kerk. Hij kwam op voor de betrouwbaarheid van God in zijn spreken. Hij heeft tegelijk ook krachtig gewaarschuwd tegen het gemakkelijk breken met de kerk in geval van persoonlijk conflict, ongenoegen of verschil van ligging, smaak, liedboek of anderszins. Hij schrijft: waar haalt een mens het recht vandaan om op eigen titel "kerkjes op te richten"? Niemand heeft immers het recht zich af te scheiden van Christus' kerk.

Laten wij dus steeds weer bidden om de Heilige Geest. Opdat we vervuld van wijsheid vechten voor de rijkdom van het evangelie. Goed onderscheidend waar het op aankomt in de kerk van Christus. Maar ook opdat we door de Geest vervuld, de vruchten van de Geest vertonen, liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing. En laten wij daarbij niet vergeten dat wij door de zondeval niet alleen onze wil en hart bedorven zijn, maar ook ons verstand. In de Dordtse Leerregels hoofdstuk II/IV artikel 1 belijden we dat wij door de zondeval wat ons verstand betreft, blindheid, verschrikkelijke duisternis. Laat deze kennis van ons verstand ons ertoe brengen om toch altijd snel te zijn in luisteren en langzaam te zijn in spreken. Laat het leven van de Nieuwtestamentische kerk voor ons een voorbeeld zijn. Daar waren ze in staat om een groot en zeer principieel verschil van mening te overbruggen in trouw aan het Woord van God en broederlijke liefde. Laten wij toch ook

altijd die gezindheid hebben. De gezindheid waarin we streven naar eenheid in het geloof in Jezus Christus en naar eenheid in ware broederlijke liefde. Want alleen zo kan er eenheid zijn in de kerk van onze Here Jezus Christus.

Amen